

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind interpretarea unor prevederi ale art.78 alin.(1)
din Constituția Republicii Moldova

Nr.39 din 04.12.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.152-153/42 din 07.12.2000

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Gheorghe SUSARENCO - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea grefierului Lucia Popa, deputatului în Parlament Anatol Ciobanu, unul din autorii sesizării, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, conducându-se de art. 135 alin. (1) lit.b) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea unor prevederi ale art.78 alin.(1) din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Vasile Cotună, Anatol Ciobanu, Vladimir Ciobanu, Gheorghe Duca, Gheorghe Marin, Ecaterina Mardarovici, Vasile Nedelciuc, Vitalia Pavlicenco, Iurie Roșca, Eugen Rusu, Alexei Siloci, Andrei Strîmbeanu și Grigore Sîrbu, prezentată în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale. Prin decizia Curții Constituționale din 2 decembrie 2000 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Avînd în vedere materialele dosarului, normele legislației interne speciale, precum și normele internaționale în domeniu, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. În sesizarea depusă la 1 decembrie 2000 grupul de deputați în Parlament, enumerați mai sus, solicită interpretarea prevederilor art. 78 alin. (1) din Constituție sub următoarele aspecte:

a) "sintagma "vot secret" din art. 78 alin. (1) din Constituție impune în mod obligatoriu completarea buletinului de vot în mod secret în cabina (camera) pentru vot secret, astfel exprimarea voinței persoanei să nu fie cunoscută public?"

b) Încălcarea procedurii de votare secretă prin completarea în public a buletinului de vot constituie o încălcare a normelor art. 78 alin. (1) din Constituție și care sînt consecințele juridice în acest caz?

c) Neadoptarea (neaprobarea) de către Parlament a rezultatelor votării constatate de către Comisia specială rezultată din încălcarea procedurii de votare secretă, atrage anularea rezultatelor votării în general, ceea ce înseamnă că primul tur de alegeri nu a avut loc și procedura de votare necesită de a fi reluată de la început?"

2. Examinînd problema abordată în sesizarea grupului de deputați în Parlament, Curtea Constituțională reține următoarele:

Interpretarea normelor juridice constituie o activitate de stabilire a voinței autentice a legislatorului, a sensului ei adevărat și deplin, urmărindu-se scopul ca orice normă de drept să fie percepută și aplicată

în strictă conformitate cu prevederile ei.

3. Curtea Constituțională consideră că este în drept să interpreteze doar sintagma "vot secret" din art. 78 alin. (1) din Constituție. Curtea de asemenea consideră că la interpretarea acestei sintagme trebuie să se țină cont și de clauzele prevăzute în art. 38 din Constituție, art. 52 alin. (1), art. 54 alin. (1) din Codul electoral*, art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova"**, art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice la care Republica Moldova este parte.

* M.O., 1999, nr. 22-23, art. 93.

** M.O., 2000, nr. 139-140, art. 996.

Potrivit art. 38 alin. (1) din Constituție, voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Principiile constituționale enumerate sînt în deplină concordanță cu art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, conform cărora alegerile puterii de stat trebuie să fie oneste, să aibă loc periodic, prin sufragiu universal, egal și prin vot secret, sau după o procedură echivalentă, care ar asigura exprimarea liberă a voinței alegătorilor.

În conformitate cu dispoziția art. 78 alin. (1) din Constituție, Președintele Republicii Moldova se alege de către Parlament prin vot secret, iar art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova" prevede că votarea pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează în mod secret.

Analiza prevederilor menționate permite să se tragă concluzia că alegerea șefului statului de către Parlament printr-o altă modalitate decît prin vot secret este interzisă. Cu alte cuvinte, clauzele stabilite în art. 78 alin. (1) din Constituție și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 au un caracter imperativ și trebuie să fie respectate întocmai de către deputații în Parlament care participă la alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Textele normelor, cuprinse în art. 78 alin. (1) din Constituție și în art. 8 din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000, stabilesc că exprimarea voinței alegătorului și modalitatea de exprimare a ei trebuie să fie necondiționat secretă. Aceasta înseamnă că deputații în Parlament trebuie să voteze pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova în așa condiții, încît voința lor să nu poată fi cunoscută și influențată de nimeni. Potrivit art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000, aceste condiții trebuie să fie create de către Comisia specială instituită de Parlament, care este obligată să organizeze și să asigure pregătirea și desfășurarea votării pentru candidații la funcția de șef al statului.

Interpretarea logico-gramaticală și sistematică a sintagmei "vot secret" din art. 78 alin. (1) din Constituție permite Curții Constituționale să tragă concluzia că această sintagmă este un caracter al dreptului de vot și exprimă posibilitatea oferită deputaților în Parlament de a-și manifesta liber voința cu privire la candidații propuși la funcția de Președinte al Republicii Moldova, fără ca această manifestare să poată fi cunoscută de alții.

De menționat că atît Legea "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova", cît și Codul electoral prevăd o serie de garanții de natură să asigure secretul votului. Astfel, Comisia specială stabilește modelul și textul buletinului de vot, prin care se

asigură caracterul identic al buletinelor de vot. Organizarea și desfășurarea votării pentru candidații la funcția de șef al statului de către Comisia specială include, bineînțeles, stabilirea de către aceasta a locului special (cabină, cameră), unde alegătorul își va exprima voința. În sensul prevederilor constituționale și al dispozițiilor art. 52 din Codul electoral, votarea se efectuează într-un local special amenajat cu mese la care se eliberează buletinele de vot, cu cabine sau camere pentru vot secret și cu urne de vot, iar art.54 alin.(1) din Codul electoral prevede expres că alegătorul completează buletinul de vot numai în cabina pentru votarea secretă. Aceste prevederi legale sînt caracteristice pentru toate tipurile de alegeri, inclusiv pentru cele prezidențiale. Date fiind aceste dispoziții legale, Curtea Constituțională relevă că exprimarea voinței de către deputații în Parlament, care participă la alegerea șefului statului, prin ștergere cu o linie din buletinul de vot a numelor candidaților contra cărora votează într-un alt loc decît locul special (cabină-cameră), stabilit de către Comisia specială conform legislației în vigoare, nu garantează secretul votării.

4. Cît privește întrebările formulate în punctele "b" și "c" din sesizarea grupului de deputați în Parlament, Curtea Constituțională nu poate să-și expună punctul de vedere pentru următoarele considerente:

În conformitate cu art.135 alin.(1) lit.e) din Constituție, una din atribuțiile exclusive ale Curții Constituționale este confirmarea rezultatelor alegerii Președintelui Republicii Moldova, iar potrivit art.12 din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova", numai Curtea Constituțională examinează constituționalitatea alegerii șefului statului și validează rezultatele alegerilor. În plus, este de remarcat că art.17 lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională interzice categoric judecătorilor Curții Constituționale să ia poziție publică sau să dea consultații în probleme de competența Curții. Deci, în cazul în care Curtea Constituțională și-ar exprima opinia în prezenta hotărîre asupra întrebărilor formulate în punctele "b" și "c" din sesizare, aceasta ar însemna că Curtea ar lua poziție publică într-o problemă, care în viitor ar putea face obiectul examinării de către Curtea Constituțională, ceea ce ar constitui o încălcare a prevederilor art.17 lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională. Soluționarea acestor probleme ține în exclusivitate de competența Parlamentului.

Pentru considerentele menționate, în temeiul art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, conducîndu-se de art.27 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Sintagma "vot secret" din art.78 alin. (1) din Constituție exprimă un caracter al dreptului de vot și semnifică posibilitatea oferită deputaților în Parlament de a-și manifesta liber voința cu privire la candidații propuși pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în așa fel încît această voință să nu poată fi cunoscută de alții.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președinte

Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 4 decembrie 2000.

Nr. 39.